

НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ НА ПОЧАТКОВОМУ ЕТАПІ: ЩО МОЖУТЬ ЗРОБИТИ НЕБАЙДУЖІ БАТЬКИ?

А Аналізуються засоби навчання дитини іноземної мови на початковому етапі та роль її батьків у ефективному навчанні.

Ключові слова: навчання іноземної мови у родині, діти дошкільного віку, прийоми і засоби домашньої іншомовної освіти.

Постановка проблеми. Те, що вивчати іноземні мови потрібно з дитинства, вже ні в кого не викликає сумнівів. У дитинстві відбувається становлення особистості дитини, закладаються основи знань, понять, уявлень. Доведено, що гнучкість мовного апарату, мислення і процесів формування і закріплення другої сигнальної системи забезпечує достатньо швидке засвоєння іншомовної вимови, граматичного ладу, великої кількості іншомовної лексики. Дитина, що засвоїла мову рано й на усному рівні, не сприймає її як іноземну, інтуїтивно розуміє мовні явища, вільно висловлюється. Найкращий спосіб вивчення іноземної мови знали ще з прадавніх часів Вавилонської Вежі – іншомовне середовище, постійне спілкування іноземною. Але як цього досягти, якщо у родині немає тих, хто знає інші мови?

Дитина ще змалечку оточена великою кількістю інформації, медійної і комп'ютерної, яка впливає на сприйняття нею оточуючого світу. Вважаємо, що батьки можуть допомогти у засвоєнні мови дітьми – у процесі безпосереднього спілкування, в ігровій формі, а використання додаткових мультимедійних засобів може прискорити цей процес й закріпити отримані знання.

Метою нашої статті є аналіз можливих дій родини у навчанні англійської мови дітей дошкільного віку. Необхідно акцентувати увагу на організацію навчально-виховного процесу у родині, його інтенсифікацію, яка полягає у тім, щоб при найменших витратах часу подавати дітям необхідну кількість інформації, домагатися її засвоєння, формувати необхідні вміння та навички. У покращенні організації навчально-виховної роботи з дошкільниками та підвищенні її якості велику допомогу батькам можуть також надати мультимедійні засоби навчання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. За теорією діяльності, обґрунтованою Л. Виготським, П. Гальперінім, О. Запорожцем, О. Леонтьєвим, у діяльності виділяють три взаємопов'язані складові: мотив, мету та виконання [2]. Вивчаючи з дітьми іноземну мову, вчитель обов'язково мотивує мовленнєву діяльність. Мотивація залежить від потреби розмовляти іноземною мовою. На жаль, така природня потреба у дошкільників відсутня. Але потреба сприймати інформацію іноземною мовою може виникнути, якщо запропонувати дитині улюблений мультфільм англійською. Відтак, необхідно поєднати іншомовну мовленнє-

ву діяльність із пізнавальною та ігровою, які є «рідними» видами діяльності дитини дошкільного віку. Застосування у педагогіці нових інформаційних технологій розглядали у своїх дослідженнях О. Безпалько, А. Нісімчук, І. Підласий, О. Пехота [3].

Виклад основного матеріалу. Кожна дитина є унікальною і відрізняється від усіх інших. Те, як ваша дитина буде навчатися, залежить від багатьох факторів: віку, стилю навчання особистості. Окремі поради допоможуть вам вибрати серед заходів і методів ті, які підійдуть вашій дитині найкраще.

Важливо зрозуміти, яким саме способом вашій дитині подобається пізнавати світ. Щоб дізнатися краще, які методи дібрати при навчанні іноземної мови, маємо знати, якими є домінуючими почуття вашої дитини. Якщо їй подобається фотографії та читання, ви можете допомогти вашій дитині, використовуючи малюнки, фотографії, картки і діаграми, як частину її навчання. Деякі діти люблять слухати пояснення і читання вголос. Ви можете використовувати читання історій, щоб заохочувати таку дитину. І більшість дітей, безумовно, люблять учитися за допомогою пісень, кантів і рим.

Чи любить ваша дитина чіпати речі і водночас фізично рухатися? Деякі діти мають мегатонни енергії, яку треба реалізувати. Щоб змусити їх рухатися або бігати, ви можете проводити рольову гру, або навіть танцювати. Інші, спокійніші діти, можуть мати гарний словниковий запас, бути хорошим читачем. Текстові ігри, кросворди, пошуки слів, скоромовки – найкращі засоби, щоб заохочувати цих дітей.

Є категорія дітей, які вимагають логічних, чітких роз'яснень правил і закономірностей, знають, як виробити правила для себе. Вони можуть бути здібними у математиці. Для цих дітей найцікавішими будуть такі заходи: кросворди, читання і головоломки, вирішення проблем, наведення порядку у речах відповідно до груп і класів, комп'ютерні ігри.

Методи навчання будуть залежати від того, якому типу взаємодії ваша дитина віддає перевагу. Деякі діти товариські і можуть вивчити мову швидко, тому що вони хочуть спілкуватися. Вони не турбуються про помилки. Інші діти – спокійні і рефлексивні. Вони вчаться, слухаючи і спостерігаючи, що відбувається. Вони не люблять по-

милятися і будуть стримуватися у спілкуванні, поки не переконаються, що вони впевнені у правильності.

Якщо ваша дитина відкрита і комунікабельна, вона може робити кращі успіхи з навчання у групах з іншими дітьми, в той час як спокійна дитина може потребувати більше особистої уваги, тихий час, щоб відчувати себе впевненішою у вивченні мови. Ви можете їй допомогти багато в чому – наприклад, розповісти казку перед сном англійською мовою.

Для того, щоб дитина була вмотивована, навчання має йти весело і без напруги. Заохочуйте дітей слідувати своїм власним захопленням і особистим симпатіям. Наприклад, якщо ваша дитина любить футбол, ймовірно, вона хоче прочитати історію про футбол, навіть якщо рівень розуміння трохи занижений для цього. Інтерес і мотивація дозволяє дітям упоратися зі складнішою мовою шляхом контекстуальної здогадки. Пісні і музика, відео та DVD, будь-який вид гри, особливо комп'ютерні ігри англійською, є мотивуючими для всіх дітей.

Діти, як правило, можуть зосередитися тільки на короткі періоди часу – коли ви працюєте з дитиною, використовуючи картки, наприклад, або роблячи таблицю, переконайтеся, що ви зупинили або змінили активність, коли помітили, що ваша дитина нудьгує або неспокійна.

Діти добре реагують на похвалу і заохочення – нехай ваша дитина знає, коли вона зробила щось добре. Але не критикуйте її занадто багато, коли вона робить помилки, оскільки робити помилки при вивченні мови – це природно. Не чіпляйтесь до кожної граматичної помилки, натомість, заохочуйте дитину використовувати англійську мову для спілкування.

Діти повинні повторювати мову багато разів, щоб змусити мовні зразки «приклеїтись», так що не бійтеся повторювати ігри або зробити кілька різних дій за темою мовленнєвими одиницями або набором слів. Діти часто люблять повторювати ту ж пісню або історію, оскільки це дає їм відчуття впевненості в собі й ознайомленні.

Дітям подобається, коли їхні батьки залучені до навчання і можуть зрозуміти, чому і як вони навчаються. Ось деякі поради і рекомендації батькам, щоб допомогти їм підтримувати свою дитину, якщо вона вже навчається у школі чи на курсах англійської.

Як ви можете допомогти вашій дитині вивчити іншу мову:

1. Беріть участь у її навчанні.
2. Цікавтеся тим, що відбувається на уроках англійської мови вашої дитини.
3. Навіть, якщо ви не знаєте англійської, є багато речей, які ви можете зробити, щоб підтримати навчання вашої дитини.
4. Поговоріть із учителем, щоб дізнатися, як англійська викладається в школі.
5. Ознайомтеся з матеріалами, що використовуються в школі.

6. Запитайте про успіхи вашої дитини регулярно і відвідайте батьківські збори.

7. Перевірте, чи робить дитина домашнє завдання кожен день, і створіть регулярний час для виконання домашніх завдань.

8. Дізнайтеся більше про мову, що вивчає ваша дитина.

9. Долучіть дитину до розмов про те, що вона дізналася в школі, чому вчиться вдома.

10. Вивчайте англійську мову з вашою дитиною.

11. Попросіть її навчити вас новим словом.

Ось деякі мовні ігри, в які ви можете грати з вашою дитиною:

«*Бінго*» – використовувати числа, букви алфавіту, або «родини» слів: меблі, фрукти, спорт, робота, кольори, дії.

«*Пам'ять*» – розкладіть 10 повсякденних предметів на таці. Накрийте їх чимось і попросайте дитину назвати, як вони називаються англійською мовою. Чи може ваша дитина згадати, все і сказати вам англійською? Ви також можете використовувати фотографії з журналів чи газет.

«*Гра в алфавіт*» – сказати букву алфавіту. Чи може ваша дитина знайти тварину, що починається з цієї літери? Або попросіть дитину написати п'ять слів, які починаються з однієї літери.

«*I-Spy*» – скажіть, що ви думаєте про щось, починаючи з певної літери. Ваша дитина повинна здогадатися, що це таке.

«*Гра-визначення*» – дайте вашій дитині визначення, а вона повинна здогадатися, що ви визначаєте.

«*Полювання за скарбами*» – ваша дитина повинна знайти речі за написами англійською мовою [4, с. 57].

Кожна дитина має свій власний спосіб навчання. Це складна суміш із декількох різних факторів особистості. Дослідження переконливо доводять, що всі види учнів можуть бути успішними у вивченні другої мови, з 2-х років кожна дитина – лінгвістичний геній. Використовуючи те, що ви знаєте про свою дитину, спробуйте діагностувати, який стиль навчання підійде їй найкраще.

Домінуючі органи чуття дитини. Деякі діти вважають за краще використовувати фотографії й читати (візуальні учні), деякі слухають пояснення і читання вголос (слухові учні), інші потребують якоїсь фізичної активності, щоб допомогти їм навчитися (кінестетичні учні), більшість належить до змішаного типу.

Деякі діти повинні отримувати всі пояснення, крок за кроком, тому що вони повинні зрозуміти, як це працює, що саме відбувається. Ці діти люблять правила і моделі, які легко застосовують до світу, в якому живуть. Вони потребують точних пояснень і часто запитують «Чому?» (дедуктивні). Інші вважають за краще виробити правила, щоб вчитися на основі свого досвіду (індуктивні). Це діти, які ставлять питання і хочуть отримувати на них відповіді, щоб підтвердити або випра-

вити свою думку. Вони скажуть вам, як і що вони розуміють, а потім попросять вас це спростувати чи підтвердити.

Діти мають допитливий розум і насолоджуються навчанням через гру, використовують свою увагу, спостерігаючи і копіюючи, роблячи речі, дивлячись і слухаючи.

Діти також дізнаються багато, інтуїтивно реагуючи на інструкції батьків у реальних і значущих контекстах. Мати каже: «Подивись на цю собаку» або «Дай мені м'яч», і дитина це робить. Взаємодії між батьками і дитиною завжди є причиною для зв'язку. Такого роду навчання дуже відрізняється від навчальної ситуації з питанням: «Який минулий час дієслова «дати»? Єдина причина цього питання є тестування оперативної пам'яті дитини. Це не весело, і це не пов'язано з почуттями дитини.

Батьки можуть допомогти, забезпечивши мовне навчальне середовище і розмістити навчання в контексті, зробити англійську веселим заняттям; можуть займатися вдома за допомогою пісні, гри, драми і малювання. Ось деякі прийоми навчання, які небадужі батьки можуть запропонувати для дітей:

Створення «англійського куточка» шляхом збирання матеріалів англійською мовою у себе вдома, таких як комікси та книги, кабельне телебачення та Інтернет.

Гра в ігри на основі англійської мови, такі як «Ерудит» і «Бінго», «Я-шпигун», «20 питань», «Запам'ятай» тощо.

Використовуйте записки для позначення об'єктів у будинку англійською мовою. Наприклад, на кухні ви можете підписати стіл, стільці, холодильник тощо.

Збирайте музику англійською мовою, скачайте тексти з Інтернету і співайте разом!

Виконуйте трудову та образотворчу діяльність англійською мовою, зробіть ляльки і придумайте невелике шоу англійською мовою. Зробіть плакати (про їхні улюблені зірки, мультфільми, спорт тощо); зробіть словник з фотографіями, малюнками.

Поїдьте на «англійський пікнік». Візьміть своїх дітей у парк. Використовуйте тільки англійську мову. Діти також повинні говорити, що вони бачать: «Діти їдуть на велосипедах», «Людина продає фрукти», «Є деякі човни на озері» тощо. Інші місця, де ви можете зробити це: супермаркет, офіс, торговий центр.

Зробіть читання звичкою. Читайте дітям англійською мовою. Розповідь або кілька сторінок книги щодня створює довічне звичку. Ви не повинні купувати книги, ви можете записатися в бібліотеку або завантажити текст з Інтернету. Якщо ви стурбовані тим, що ваша власна вимова не є перфектною, є багато матеріалів в Інтернеті, які мають записи начитаних текстів для глядачів. Крім того, є книги, які приходять з касетами або компакт-дисками, так що діти можуть читати і слухати одночасно. Ви можете зробити це разом [1].

Заохочення дітей до запам'ятовування випадкового словникового запасу не є ефективним. Чим більше асоціацій ви зможете зробити між різними словами і частинами мови, тим краще. Методи, які можуть допомогти дитині в цьому:

- угруповання слів у контекстах (продукти, професії, тварини) або за змістом (окроп гарячий, теплий, холодний, прохолодний) або протилежностей (відкриті – закриті);

- сказати нове слово вголос, або прочитати історію, що містить нове слово, вголос;

- написати слова;

- намалювати слово;

- слухати нові слова в контексті на електронних носіях;

- розповісти вам про інші слова, які звучать подібно;

- завести словник у зошиті або записничку. Переглядайте його регулярно;

- розповісти вам про слова у книзі;

- розказати історію, використовуючи нові слова;

- прочитати слова, не дивлячись у словник;

- створити історію самостійно і попросити дитину читати або слухати.

Для дітей помилка є частиною природного процесу навчання. П'ятирічний, говорячи рідною мовою, все ще може робити граматичні помилки. Діти будуть часто «винаходжувати» власні правила і надузагальнення на кшталт «my car breaks», або «my friend came to the party yesterday». Таким чином, вивчення іншої мови буде включати в себе багато помилок, так само, як і вивчення рідної мови. Це природна частина навчання. Для ефективного навчання іншомовного спілкування гарною ідеєю є концентрація на вивченні слів, а не на граматичній точності. Якщо іноземець підходить до вас і запитує: «Залізничний вокзал, де, будь ласка?» ви можете зрозуміти і допомогти, хоча граматики жахлива. Тепер уявіть, що він говорить: «Чи можете ви сказати мені, де знайти ... е-е ... е-е ... о?» Багато часу для вивчення граматики з'явиться потім, тоді як знання слів допоможуть вашій дитині спілкуватися зараз і допоможуть їй у вивченні граматики пізніше. Повторення, заохочення, підбадьорення, розбудова впевненості, зміцнення довіри – це те, що необхідно, щоб допомогти дитині подолати помилки. *Уникайте відкритої корекції вашої дитини, бо ви можете зашкодити їй.* Деякі методи, які можна при цьому використовувати:

Не виправляйте, а формуйте правильну «модель» мови. Якщо ваша дитина говорить «The boy wented home», ви можете сказати: «Yes. The boy went home. What did he do then?». Заохочуйте дітей виправлятися самостійно, це буде зміцнювати довіру і поглибить процес навчання. Скажіть «майже правильно, спробуй ще раз ...», або покажіть дитині, де помилка, але не давайте їй відповідь відразу. Деяка корекція є нормою, але будьте обережні, щоб не перестаратися з правильністю. Сторінка, повна викреслювань і виправ-

лень, може дуже знизити мотивацію, особливо якщо завжди говорити «Не так! Зроби це знову!» Саме в усній мовленні набагато краще розвивати свої ідеї та опановувати швидкість, ніж за умов переривання на поправки. Ідеї, сутнісність є важливішими у цьому віці, ніж граматики.

Ось список порад, які можна дати батькам, бажаним допомогти дитині у навчанні англійської:

Брати участь у навчанні. Участь батьків допомагає учням вчитися і вчителям працювати з вашою дитиною, щоб їй досягти успіху.

Будьте позитивні. Заохочуйте дитину, щоб зроби її краще, але не тисніть на неї, встановивши планку занадто високо або плануючи надто багато заходів.

1. Будьте хорошим зразком для наслідування. Покажіть дитині своїми діями, що, на вашу думку, англійська є приємною і корисною. Читайте багато й використовуйте телевизор, відео та ігрові системи, творчу освіту.

2. Прийміть свою відповідальність за навчання як батьків. Не чекайте на школу і вчителів, щоб перекласти на них свої зобов'язання як батьків. Навчіть дітей самодисципліни та поваги до інших у себе вдома – не покладайтеся на вчителів і школу, які начебто мають навчити цих основних правил поведінки і стосунків.

3. Покажіть дитині, що ви вважаєте, що освіта – це дуже важливо. Запитуйте про домашню роботу, перевірте, що було зроблено. Не дозволяйте їй пропускати заняття без необхідності.

4. Підкресліть прогрес вашої дитини у розвитку знань і навичок, необхідні для успішності у школі та житті. Будьте в курсі речей, які впливають на продуктивність у класі. Намагайтеся обмежити негативні наслідки пізнього вкладання чи довгі години додаткових занять.

5. Надання ресурсів у домашніх умовах для навчання. Переконайтеся, що у вас є англійські

книги, комікси і журнали англійською, доступні у вашому домі.

6. Зрозумійте і підтримайте правила і цілі школи. Подбайте про дотримання шкільних правил, дисципліни.

7. Говоріть з учителем! Як тільки ви думаєте, що є проблема, зверніться до вчителя. Не чекайте кінця чверті або батьківських зборів.

Висновки. Раннє навчання дає, беззаперечно, перевагу відсутності у дитини побоювання перед іншомовним спілкуванням, а також, майже природно вимову справжнього носія мови. Як згодом дитина та батьки впорядкують цей неоціненний скарб, це вже тема для інших досліджень, але й у дошкільному віці програму з навчання іноземної мови можна вважати цілком виконаною. Для опанування дошкільниками англійської мови родина повинна створити сприятливе іншомовне середовище. Використання мультимедійних презентацій, комп'ютерних ігор, мультфільмів не виключає застосування традиційних методів, а доповнює їх і допомагає в досягненні мети навчання іноземної мови – формування у дитини елементарних навичок спілкування цією мовою.

Сподіваємося, що ця стаття дала вам корисне розуміння того, як зробити процес навчання ефективнішим і приємнішим для дітей і деякі інструменти, щоб допомогти вам заохочувати і залучати батьків до процесу навчання своїх дітей.

Список використаних джерел

1. Вісник психології і педагогіки [Електронний ресурс] / Педагогічний інститут Київського університету імені Бориса Грінченка, Інститут психології і соціальної педагогіки Київського університету імені Бориса Грінченка. – Випуск 13. – Київ, 2013. – Режим доступу : <http://www.psyh.kiev.ua/>Збірник наук. праць. - Випуск 13
2. Леонтьев, А.А. Психологические предпосылки раннего овладения иностранным языком // Иностранные языки в школе. – 1985. – №5. – С. 24–29.
3. Освітні технології: [навч.-метод. посіб.] / О. М. Пехота, А. З. Кіктенко, О. М. Любарська та ін. / за заг. ред. О. М. Пехоти. – Київ : А. С. К., 2003. – 256 с.
4. Щебедина, В.В. Обучение детей английской разговорной речи в детском саду // Иностранные языки в школе. – 1997. – №2. – С. 55–58.

Дата надходження авторського оригіналу до редакції : 10.04.2015

Стыркина Ю. С. Обучение иностранному языку на начальном этапе: что могут сделать неравнодушные родители?

А *Анализируются методы обучения ребёнка иностранному языку на начальном этапе и роль её родителей в эффективном обучении.*

Ключевые слова: обучение иностранному языку в семье, дети дошкольного возраста, приёмы и средства домашнего иноязычного образования.

Styrkina Y. S. Teaching English on the first stage: what can caring parents do?

S *This article analyzes the means of teaching the child a foreign language at an early stages and the role of the child's parents in effective learning.*

Key words: foreign language teaching in family, preschool children, ways and means of home foreign language education.